

Vår dato
15.03.2024

Vår referanse
U-24/00339-3

Deres dato

Deres referanse

Antall vedlegg

Side
1 av 3

Til
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Høringssvar – NOU 2023:28 Investeringskontroll

Det vises til høring av NOU 2023:28.

I utredningen foreslås det en ny mekanisme for investeringskontroll som i større grad enn i dag skal bidra til at Norge er et attraktivt land for utenlandske investeringer og som er utformet i tråd med europeisk regelverk.

Utvalget foreslår at det utarbeides et nytt regelverk som fastsettes i egen lov om investeringskontroll. Utvalget mener det er behov for en tydelig og målrettet meldeordning, en effektiv prosess for behandling av meldinger, og tydelige kriterier for når myndighetene kan stille vilkår eller stanse investeringer som medfører en ikke ubetydelig risiko for nasjonale sikkerhetsinteresser. Utvalget foreslår en smal sektoravgrensning og at meldeplikten i utgangspunktet skal gjelde for investeringer i foretak som er leverandører til viktige samfunnsfunksjoner, foretak som produserer eller råder over kritisk teknologi og foretak som produserer eller råder over enkelte kritiske råvarer. Utvalget anbefaler at reglene om eierskapskontroll i sikkerhetsloven og petroleumsloven bør innarbeides i ny lov om investeringskontroll. Det anbefales videre at alle saker om investeringskontroll behandles av én myndighet.

Utvalget fremmer ikke forslag til regulering av den nye mekanismen og det er derfor ingen konkrete lovforslag å knytte kommentarer til.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) vil i det følgende peke på enkelte hovedhensyn som bør ivaretas i det videre arbeidet. Vi forutsetter at NSM og andre relevante fagmiljøer inkluderes i et eventuelt fremtidig lovarbeid.

NSM er i tvil om det er behov for en egen lov om investeringskontroll av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser. Sett hen til utvalgets målsetning og begrunnelse for en ny mekanisme, vil NSM advare mot å etablere en løsning som senker beskyttelsesnivået for verdier av betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser.

Tverrsektorielle forebyggende tiltak av hensyn til nasjonal sikkerhet, herunder eierskapskontroll, reguleres allerede i sikkerhetsloven. Vi ser klare fordeler ved at slik regulering er samlet i en lov, da dette tilrettelegger for å se ulike sikkerhetstiltak i sammenheng, og således for en helhetlig tilnærming til sikkerhet. NSM er på denne bakgrunn ikke enig i utvalgets innsigelser mot regulering av eierskapskontroll i sikkerhetsloven kapittel 10, men vi ser at dagens bestemmelser kan videreutvikles og ytterligere forbedres. Det vil da være naturlig å se til EU-forordningen om kontroll av utenlandske direkteinvesteringer, samt andre lands lovverk på området. NSM ser for øvrig at det er en fordel om prosessene i de ulike landene er harmoniserte, både sett fra investors side, og med tanke på mulighetene for internasjonalt samarbeid.

I det tilfelle at det besluttet etablert en lov om investeringskontroll i tråd med utvalgets forslag, vil NSM påpeke at informasjon fra, og involvering av, EOS-tjenestene er sentralt for å oppnå et målrettet regime for investeringskontroll.

I dagens ordning etter sikkerhetsloven kapittel 10 uttaler NSM seg om risikopotensialet ved et erverv, jf. § 10-2 andre ledd. En uttalelse om risikopotensiale innebærer at det gjennomføres en risikovurdering. I en risikovurdering tas det hensyn til verdier, trussel (mulig sikkerhetstruende virksomhet og sannsynligheten for denne), sårbarheter, konsekvenser og avhengigheter. Sammen med trusselvurderingene fra Etterretningstjenesten og PST, er NSMs risikovurdering et bidrag til departementets vurdering av om det er aktuelt for Kongen i statsråd å fatte vedtak etter § 10-3 om å stanse eller sette vilkår for et erverv.

Vi merker oss at utvalget ser at det er nødvendig å hente inn opplysninger fra EOS-tjenestene i disse prosessene, og således ikke foreslår endringer i NSMs oppgave med å gi rådgivende uttalelser. En helhetlig situasjonsforståelse med vurderinger knyttet til nasjonal verdikartlegging, verdikjeder og risikoforståelse er et premiss for å kunne vurdere betydningen av en investering for nasjonale sikkerhetsinteresser. Sikkerhetsfaglige vurderinger bør ved en eventuell ny lov, som i dag, ivaretas av EOS-tjenestene. NSM understreker at en helhetlig forståelse av sikkerhetstruende økonomisk virkemiddelbruk må ivaretas, herunder et overordnet og omforent situasjonsbilde. Den nasjonale sikkerhetstilstanden er dynamisk og må ses i lys av et oppdatert trussel- og risikobilde med økende bruk av sammensatte virkemidler. Det er derfor viktig å ha en helhetlig tilnærming til hvilke tiltak som bør iverksettes gjennom eller på tvers av ulike domener. Selv om det er ønskelig med en stor grad av forutsigbarhet i disse prosessene, tilsier sakenes natur at sikkerhetsfaglige vurderinger kan endre seg i takt med den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden.

NSM er bekymret for at foreslåtte tiltak kan medføre fragmenterte organisasjons- og ansvarsforhold på områder som henger tett sammen. Både Totalberedskapskommisjonen og Forsvarskommisjonen har pekt på negative konsekvenser av fragmentering og mangel på helhetlig ansvar.

Hvorvidt forvaltningsansvaret for investeringskontroll bør legges på etatsnivå, og eventuelt til hvilken etat, bør utredes nærmere. Ved et alternativ med en ny myndighet på etatsnivå, må det sikres et tett, effektivt og rutinemessig samarbeid med EOS-tjenestene. Samarbeidet må være tuftet på tydelige ansvars- og rolleavgrensninger.

Ved et alternativ med en ny lov, anbefaler NSM at konsekvensene av å oppheve bestemmelsene i sikkerhetsloven kapittel 10 utredes nøye, herunder betydningen for lovens systematikk og helhetlige tilnærming til sikkerhet, øvrige virkemidler og formålet om å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet.

Med hilsen

Henry Lindbak
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent hos Nasjonal sikkerhetsmyndighet og sendes uten signatur.

Kopi til:
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
FORSVARSDPARTEMENTET